

In het derde ontwerp-advies van de commissie XI werd melding gemaakt van de brieven van Aalberse en werd een antwoord op zijn drie vragen geformuleerd. Er was verschil van inzicht over de vraag of dan wel hoeveel vertraging het onderzoek zou opleveren. De commissie was in meerderheid van mening dat de publiekrechtelijke basis van het wetsontwerp behouden moest blijven. De vraag of de samenwerkende werkgevers- en werknemersorganisaties de hoofdrol bij de uitvoering moesten spelen, zou bij de discussie over de algehele herziening van de arbeidersverzekering aan de orde kunnen komen. De commissie adviseerde om in bepaalde gevallen bijzondere kassen toe te staan waarbij het bestuur voor de helft uit werkgevers en voor de helft uit werknemers zou bestaan. Enkele leden verwezen naar het besluit van het NVV-congres waarbij ingestemd was met een uitvoering door een organisatie waarvan het bestuur paritair zou zijn samengesteld. Zij drongen aan op een wijziging van het ontwerp-ZW zodanig dat de werkgevers de gehele premie zouden gaan betalen.¹

In de vergadering van 4 december van de HRvA waarin dit advies werd besproken, verhulde voorzitter Aalberse zijn irritatie over de gang van zaken niet. Het uitstel was bedoeld om Posthuma en Kupers c.s. de gelegenheid te geven tot overeenstemming te komen, niet om verder onderzoek te laten doen. Ook andere leden waren verontwaardigd over het feit dat ze op het verkeerde been waren gezet. De meerderheid besloot daarom niet langer met het nader onderzoek in te stemmen. Wel werd werkgevers en werknemers betrokken bij het Posthuma-Kupers overleg, tot 1 april de gelegenheid gegeven tot overeenstemming te komen. Voor de meeste raadsleden stond voorop dat verder uitstel van de invoering van de ZW voorkomen moest worden. Wibaut verwachtte niet dat de onderhandelingen resultaat zouden opleveren. Duys meldde dat op het NVV-congres de meerderheid van de sprekers tegen het plan was, vooral het verzet van de vertegenwoordiger van de landarbeiders was volgens hem tekenend.² Wie zou bovendien bij de onderhandelingen de belangen van de ongeorganiseerden vertegenwoordigen? De algemene verwachting was dat het binnen het voorliggende ZW-voorstel mogelijk zou zijn ruimte te geven aan de nieuw ontstane situatie: erkenning van organisaties met een paritair bestuur en 100% premielast voor de werkgevers, naast de RvA en de bijzondere kassen waar een meerderheid van het bestuur in handen van de verzekerden was.³ Het was bekend dat er tussen de 'invloedrijke voormannen uit het kamp der werkgevers-organisaties en uit dat der werknemersbonden'⁴ overlegd werd over een onderlinge regeling van de ziekengelduitkering en daarom adviseerde de HRvA de beslissing over de wijziging van de ZW uit te stellen tot 1 april 1921.

Uit een brief van begin december aan de ministerraad blijkt dat Aalberse ervan uitging dat het advies van de HRvA tot vertraging van de invoering van de Ziektewet zou leiden. Hij was daar niet onverdeeld ongelukkig mee. 'Met het oog op dezen algemeenen aandrang van de bij de ziekteverzekering het meest belanghebbenden, ben ik geneigd dit advies te volgen. Uiteraard zal het volgen van dit advies in elk geval leiden tot vertraging van de invoering der Ziektewet, doch in die vertraging ligt op zichzelf wederom dit voordeel, dat dan de invoering niet zal behoeven te geschieden korten tijd voor de algemeene Kamerverkiezingen (...). Echter werd bij de behandeling van de begroting voor mijn Departement in de Tweede Kamer van Rechtsche zijde aangedrongen op spoedige invoering der Ziektewet, zoodat het opvolgen van bovengenoemd advies (...) wellicht ontstemming zou kunnen veroorzaken bij de partijen van Rechts. Bovendien kan

niet ontkend worden, dat het hier betreft een der hoofdpunten van het Regeeringsprogram, zooals dit aan de Rechterzijde werd medegedeeld.⁵ Blijkbaar verwachtte de minister geen electoraal gewin van een Ziektewet op basis van de uitvoeringsorganisatie die Talma had bedacht. Dat was gezien de frequente en veelal openbaar geuite kritiek op de Raden van Arbeid in het eerste jaar van hun bestaan niet verwonderlijk. Aalberse stond tegelijkertijd waarschijnlijk onder druk van de rooms-katholieke voorzitters van de RvA (waaronder de latere voorzitter van de Vereniging RvA E.B.F.F. Wittert van Hoogland en de latere minister van Sociale Zaken T.J. Verschuur) om de RvA te behouden.

¹ Advies over het ontwerp tot wijziging van de ziektewet, december 1920, KDC, Archief Aalberse, inv.nr. 1137

² Over de onenigheid binnen het NVV en tussen het NVV en de SDAP zie Hoogenboom, *Standenstrijd en zekerheid*, p. 195 en noot 71

³ Notulen vergadering HRvA, d.d. 4 december 1920, *Jaarverslag over 1920, Hooge Raad van Arbeid*

⁴ H.W. Groeneveld, 'De sociale verzekering', in: A. Folmers, *Het departement van arbeid, handel en nijverheid onder minister Aalberse 1918-1925*, (Alphen aan den Rijn 1926), p. 70

⁵ KDC archief Aalberse, inv.nr. 1182 Stukken betr. de wijz. IW en ZW 1919-1925
Brief d.d. 9 dec. 1920 van A. aan de Ministerraad o.a. over de ZW